

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.09.2016, sp. zn. 21 Cdo 5543/2015, ECLI:CZ:NS:2016:21.CDO.5543.2015.1

Číslo: 129/2017

Právní věta: O zavrženíhodné jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelovy může jít pouze v případě jednání, jímž se dědic snaží vyvolat uspořádání dědické posloupnosti v rozporu s vůlí zůstavitele.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.09.2016

Spisová značka: 21 Cdo 5543/2015

Číslo rozhodnutí: 129

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění

Předpisy: § 469 obč. zák. ve znění do 31.12.2013

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 3. 2015, sp. zn. 8 Co 879/2014.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se žalobou podanou u Okresního soudu v Bruntále dne 4. 4. 2012, doplněnou v průběhu řízení, domáhala určení, že „je jedinou závětní dědičkou po zůstavitelce MUDr. V. Z., zemřelé dne 6. 10. 2011, posledně bytem M. A., K. Č. 347/34“. Žalobu odůvodnila tím, že zůstavitelka „nezanechala žádné dědice ze zákona“, že „zanechala dvě závěti“, a to první závěť pořízenou „dne 2. 5. 2001 ve formě notářského zápisu č. NZ 158/2001, N 173/2001, notářem JUDr. K. R., dle které je univerzální dědičkou zůstavitelky žalobkyně“, a druhou „allografní závěť sepsanou strojovým písmem dne 8. 1. 2008 za přítomnosti dvou svědků“, jimiž „měli údajně být P. M. a M. C.“, dle které „zůstavitelka odkázala dům čp. na p. č. 1497 a pozemky v k. ú. M. A., které bude ke dni úmrtí vlastnit, rovným dílem žalovaným, a movité věci, vybavení nacházející se uvnitř domu osobní věci, finanční prostředky a vklady na vkladních knížkách u České spořitelny, a. s., žalobkyni“, že však „podpis na poslední vůli datované dnem 8. 1. 2008 není pravým podpisem zůstavitelky“, neboť „byl napodoben“, a tedy tato závěť je „neplatná“, a že usnesením Okresního soudu v Bruntále ze dne 16. 2. 2012, č. j. 22 D 925/2011-48, byla vyzvána „ve smyslu ustanovení § 175k odst. 2 občanského soudního řádu k podání žaloby o dědické právo“. Žalobkyně dále tvrdila, že žalovaný 1) „se dopustil jednání v rozporu s

poslední vůlí zůstavitelky“, když „vkladní knížky, které podle závěti ze dne 8. 1. 2008 měla zdědit žalobkyně, byly dne 11. 4. 2011 zrušeny a bylo z nich vybráno 200 000 Kč“, přičemž je „zrušil žalovaný 1)“, který však „při předběžném šetření výslovně sdělil soudní komisařce, že zůstavitelka žádné vkladní knížky ani peníze neměla“, a který již „v prosinci 2010 podal návrh na zbavení zůstavitelky způsobilosti k právním úkonům“, a z těchto jednání žalobkyně dovozovala „dědickou nezpůsobilost“ žalovaných.

2. Žalovaní 1) a 2) uvedli, že „byli přítomni podpisu napadené závěti“ a že zůstavitelka závěť ze dne 8. 1. 2008 „vlastnoručně podepsala za současné přítomnosti dvou svědků“, a tedy že „se jedná o její pravý podpis“. K sepisu závěti ze dne 8. 1. 2008 také uvedli, že „na Vánoce roku 2007 jim zůstavitelka sdělila, že by ráda z vděčnosti, že se o ni starají, jim odkázala svůj dům“, že „požádala žalovaného 1), aby připravil potřebné podklady“, že „řekla svou představu o své poslední vůli, že dům odkáže žalovaným za pomoc a žalobkyni peníze“, že „projevila přání, aby její svědek u sepisu závěti byl pan M. C., kterého osobně znala“, a žalovaní požádali o svědectví pana P. M., že „dne 8. 1. 2008 kolem 18.00 hod se všichni potkali v domě zůstavitelky“, že žalovaný 1) „donesl závěť, kterou zůstavitelka před všemi nahlas přečetla, podepsala ji a poté ji podepsali přítomní svědci“, že zůstavitelka také „přede všemi sepsala odvolání závěti“ uložené u notáře Dr. R. v K., jíž ustanovila univerzální dědičkou žalobkyni, a „toto odvolání podepsali titíž svědci“. Dále tvrdili, že zůstavitelka „byla od roku 1979 jejich sousedka“, že „více se začali stýkat od roku 1984“, když jí zemřel poslední manžel, že „v roce 2001 prodělala operaci očí a od té doby se o ni začali starat více“, že „v roce 2004 utrpěla zranění v podobě zlomenin obou zápěstí, takže byla zcela odkázána na pomoc celé jejich rodiny“, a to „denně a celý den“, a proto „od ní obdrželi i klíče od domu“, že „vyřizovali všechno, inkaso, popelnice, údržbu domu a domácnosti“, že zůstavitelka „v říjnu 2007 utrpěla další úraz při výbuchu v garáži“, že žalovaní „zajistili opravu poškozených částí domu“ a žalovaná 2) jako zdravotní sestra pak „zajistila denně kontrolu a další zaopatření zůstavitelky“. Žalovaní odmítli tvrzení žalobkyně o jejich dědičné nezpůsobilosti s odůvodněním, že žalovaný 1) poskytoval zůstavitelce „sousedskou pomoc“, která spočívala také v tom, že opouštěla-li zůstavitelka svůj dům na delší dobu, „převzal od ní klíče od jejího domu a krabičku s vkladními knížkami“, že se tak stalo i v červnu 2010, kdy zůstavitelka „upadla a od té doby pobývala jen v nemocnicích a domů se již nevrátila“ a kdy „požádala žalované, aby vzali vkladní knížky domů a aby se o ni postarali“, že zůstavitelka dne 12.10.2010 ve formě notářského zápisu „prohlásila, že jejím jediným výslovným přáním je, aby žalovaní o ni v době nemoci a ve stáří pečovali, a že si přeje a souhlasí, aby informace o jejím zdravotním stavu byly poskytovány pouze jim“, že „téhož dne ve formě notářského zápisu udělila žalovanému 1) všeobecnou plnou moc“, že „na popud zdravotnického zařízení v prosinci 2010 podali návrh na ustanovení opatrovníka, kterým měla být žalovaná 2), protože je zdravotní sestra a o zůstavitelku se již starala“, že žalovaná 2) „byla ustanovena procesním opatrovníkem zůstavitelky v řízení o zbavení její způsobilosti k právním úkonům“, že zůstavitelka „nechtěla v nemocnici zůstat a neustále žalované žádala, aby ji vzali domů“, že „u nich trávila Vánoce 2010“ a „poté byla převezena alespoň na oddělení Krnovské nemocnice – sociální lůžka ve M. A., kde je žalovaná 2) zaměstnána, aby jí mohla být na blízku“, že zůstavitelka „v dubnu 2011 sdělila žalovanému 1), aby vybral knížky a použil je v její prospěch“, a proto žalovaný 1) „zrušil vkladní knížky, převedl vybrané peníze na zvláštní vkladní knížku na jméno žalované 2) a z převedených peněz byla použita pouze částka 28 891 Kč na zakoupení polohovacího lůžka s matrací a stolkem“, které „zůstavitelka používala od zakoupení do své smrti“, a „peníze stále leží na této vkladní knížce“ a „nebylo s nimi nijak manipulováno“, a tedy „peníze použili v její prospěch“.

3. Okresní soud v Bruntále rozsudkem ze dne 30. 4. 2014, č. j. 7 C 23/2012-170, opraveným usnesením Okresního soudu v Bruntále ze dne 9. 6. 2015, č. j. 7 C 23/2012-227, žalobu zamítl a současně rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit „žalovaným na nákladech řízení 36 421 Kč k rukám advokáta JUDr. V. U.“ a „České republice, na účet Okresního soudu v Bruntále, na nákladech řízení částku 10 379 Kč“. Na základě provedeného dokazování soud prvního stupně uzavřel, že

„zůstavitelka pořídila dvě závěti, a to dne 2. 5. 2001 závěť ve formě notářského zápisu a dne 8. 1. 2008 závěť allografní, kdy na počítači sepsaná listina byla opatřena podpisem zůstavitelky a podpisy dvou svědků“, že „dne 8. 1. 2008 byla rukou sepsána listina nazvaná jako ‚Odvolání závěti‘“, jíž „MUDr. V. Z. činí odvolání své závěti, kterou uložila do notářské úschovy u notáře JUDr. K. R. v K., ve které ustanovila dědičkou veškerého svého majetku M. K.“, a že „neshledal ve výpovědích svědků zásadní rozpory ohledně průběhu porizení závěti i listiny nazvané jako ‚odvolání závěti‘“, a proto dovedil, že „svědci byli přítomni při podpisu závěti současně“, a také vzhledem k tomu, že dle znalce z oboru písmoznalectví, specializace ruční písmo, sporný podpis zůstavitelky na závěti datované dnem 8. 1. 2008 je s větší pravděpodobností pravým podpisem MUDr. V. Z., dospěl k závěru, že „závěť zůstavitelky datovaná dnem 8. 1. 2008 je závěti platnou, rušící závěť ze dne 2. 5. 2001“. K otázce dědičné způsobilosti žalovaných 1) a 2) soud prvního stupně – poté, co dovedil, že „bylo prokázáno“, že z finančních prostředků vybraných z vkladní knížky, které dle závěti ze dne 8. 1. 2008 měla zdědit žalobkyně, a uložených na novou vkladní knížku zřízenou na jméno žalované 2), žalovaní „zakoupili pro zůstavitelku lůžko s matrací a stolkem“ a „zůstatek peněz je nadále uložen na vkladní knížce“, že „žalovaný 1) byl na základě všeobecné plné moci sepsané zůstavitelkou dne 12. 10. 2010 formou notářského zápisu oprávněn za zůstavitelku činit právní úkony“, a tedy „byl oprávněn nakládat i s jejími finančními prostředky“, a že „je zřejmé, že žalovaní o zůstavitelku a její zájmy pečovali dlouhodobě a i v případě hospodaření s jejími finančními prostředky jednali v jejím zájmu“, a že „nebylo tvrzeno ani prokázáno, že by při svém jednání byli vedeni snahou poškodit zůstavitelku“ – uzavřel, že „samotné vybrání peněz z vkladních knížek a jejich zrušení není zavrženíhodným jednáním“, zejména „s přihlédnutím k okolnostem jednání žalovaných, kteří o zůstavitelku pečovali“, že ani neuvedení existence vkladních knížek do protokolu o předběžném šetření „nemá za zavrženíhodné jednání“, když „jde jen o šetření ‚předběžné‘ a v dalším průběhu dědičského řízení vyplynulo, že finanční prostředky existují“ a že je žalovaní „neutratili pro svou potřebu, nezatajili, a mohou tak bez dalšího být zařazeny do aktiv dědictví“, a tedy že „žalobou uplatněný nárok žalobkyně není oprávněný“.

4. K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 12. 3. 2015, č. j. 8 Co 879/2014-214, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a současně rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit „žalovaným náhradu nákladů odvolacího řízení v částce 12 104 Kč“. Poté, co dovedil, že soud prvního stupně „provedl všechny důkazy významné pro právní posouzení věci“, „správně je vyhodnotil“ a „jeho závěr o skutkovém stavu odpovídá obsahu spisu“, se odvolací soud ztotožnil se soudem prvního stupně jednak v závěru o „platnosti závěti ze dne 8. 1. 2008“, a tedy i v závěru o tom, že „touto závětí byla zrušena závěť předchozí“, jednak v závěru o dědičné způsobilosti žalovaných 1) a 2), když uzavřel, že okolnost, že žalovaní vybrali finanční prostředky z vkladních knížek zůstavitelky a za část prostředků pořídili polohovací lůžko s matrací a stolkem a zbytek uložili na zvláštní účet, případně vkladní knížku [třebaže na jméno žalované 2)], kde se tyto prostředky nadále nacházejí, „není zavrženíhodným jednáním proti projevu vůle zůstavitelky“, že „takovým jednáním není“ ani okolnost, že existenci úspor neuvedli při předběžném šetření v rámci projednání dědictví, neboť skutečnost, že jsou dědici, prokazovali právě závětí ze dne 8. 1. 2008, dle které se žalobkyně mimo jiné stává dědičkou úspor na vyjmenovaných účtech (vkladních knížkách), a proto „by v další fázi dědičského řízení muselo dojít i na řešení otázky, co se stalo s úsporami zůstavitelky“, a z toho důvodu považoval názor žalobkyně, že žalovaní existenci úspor zatajili, případně chtěli zatajit, za „naprosto neopodstatněný“, dále uvedl, že je třeba vycházet i ze zjištění, že „žalované se zůstavitelkou pojily dlouhodobé přátelské vztahy“ a že „žalovaní o zůstavitelku pečovali, zajišťovali chod její domácnosti i údržbu domu“, a dospěl k závěru, že „žalobkyně není jedinou závětní dědičkou po zůstavitelce MUDr. V. Z.“

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Dovolatelka odmítá závěr soudů o dědické způsobilosti žalovaných 1) a 2), neboť se podle ní „dopustili zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelky“ tím, že ačkoliv „měli ve svém držení závěť zůstavitelky od jejího údajného pořízení, tedy od 8. 1. 2008“, dle které má dovolatelka mimo jiné dědit hotovost na třech vkladních knížkách, žalovaný 1) v dubnu 2011 „vybral hotovost z banky právě ze spořitelních účtů, které měla dědit dovolatelka“, přičemž „jeden z výběrů měla provést sama zůstavitelka, která však tou dobou byla již zcela nemobilní“, žalovaná 2) „vybrané finanční prostředky uložila na svůj soukromý bankovní účet“ a žalovaný 1) „při předběžném šetření notářky zatajil existenci těchto finančních prostředků“, když uvedl, že „žádné finanční prostředky zůstavitelka nemá“, a i „v řízení o neplatnost darovací smlouvy uvedl, že zůstavitelka je nemajetná“, a proto namítá, že vzhledem k tomu, že jednáním proti projevu poslední vůle zůstavitele je také „jednání, které tuto listinu sice ponechává nedotčenou, avšak sleduje zmaření její realizace“, a že „motivem žalovaných byla snaha znemožnit žalobkyni zdědit finanční prostředky“ tím, že je „převodili na svůj účet a o jejich osudu mlčeli“, je takové jednání žalovaných „jednoznačně zavrženíhodným jednáním proti jasné a přímé poslední vůli zůstavitelky“. Soudům dále vytýká, že „jednání žalovaných bagatelizovaly“, ačkoliv takové jednání „je judikaturou posuzováno jako trestný čin poškozování cizích práv“, a že závěr o tom, že žalovaní nezatajili existenci finančních prostředků, „nemá oporu ve spise“, a o tom, že se žalovaní o zůstavitelku starali, „měl oporu jen v jejich vlastních podáních“, a nesouhlasí ani s názorem soudů, že „finanční prostředky mohou být bez dalšího zařazeny do aktiv dědictví“, neboť má za to, že uvedl-li žalovaný při předběžném šetření, že zůstavitelka nemá žádné finanční prostředky, „je případný sporný majetek nutno opět vymáhat dědickými žalobami“. Nadto dovolatelka vznáší otázku, „ke kterému okamžiku je třeba uzavřít, zda došlo ke splnění podmínek dědické nezpůsobilosti, zda ke dni smrti či ke dni ukončení dědického řízení, popřípadě k datu rozhodnutí soudu o dědické žalobě“, a navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, popřípadě rozhodnutí odvolacího soudu změnil.

6. Žalovaní 1) a 2) považují námítky dovolatelky za „zcela neopodstatněné“, a protože se s nimi „již dostatečně a přesvědčivě vypořádaly oba dva soudy“, navrhuje, aby bylo dovolání žalobkyně odmítnuto.

III. Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. Čl. II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastnicí řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se dovolací soud nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

8. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

9. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

10. Z hlediska skutkového stavu (správnost skutkových zjištění přezkumu dovolacího soudu nepodléhá – srov. § 241a odst. 1 o. s. ř.) bylo v projednávané věci z obsahu spisu (mimo jiné) zjištěno, že zůstavitelka MUDr. V. Z., zemřelá dne 6. 10. 2011, zanechala dvě závěti, a to závěť porízenou dne 2. 5. 2001 ve formě notářského zápisu, jíž dědičkou „veškerého majetku včetně případně jiných majetkových práv“ povolala žalobkyni, a allografní závěť datovanou dnem 8. 1. 2008, kdy na počítači sepsaná listina byla opatřena podpisem zůstavitelky a podpisy dvou svědků, jíž dědici „veškerého nemovitého majetku“ ustanovila rovným dílem žalované 1) a 2) a za dědičku „vybavení domu v M. A. včetně osobních svršků“ a „úspor uložených na výherních vkladních knížkách České spořitelny“ povolala žalobkyni, že žalovaný 1) byl na základě všeobecné plné moci sepsané zůstavitelkou dne 12. 10. 2010 formou notářského zápisu oprávněn za zůstavitelku činit právní úkony, že žalovaný 1) dne 22. 12. 2010 podal za zůstavitelku návrh na zahájení řízení ohledně její způsobilosti k právním úkonům a dne 11. 4. 2011 vybral a zrušil vkladní knížky u České spořitelny, a. s., které dle závěti ze dne 8. 1. 2008 měla zdědit žalobkyně, vybrané finanční prostředky v celkové výši 205 685 Kč žalovaní uložili na vkladní knížku novou, zřízenou na jméno žalované 2), a z těchto prostředků zakoupili pro zůstavitelku lůžko s matrací a stolkem v celkové výši 28 891 Kč a zůstatek peněz ve výši 176 794 Kč je nadále uložen na vkladní knížce a že žalovaný do protokolu o předběžném šetření v řízení o dědictví po zůstavitelce mimo jiné uvedl, že zůstavitelka nemá žádné vkladní knížky ani finanční prostředky (vyjma hotovosti zanechané v depozitu Nemocnice M. A. ve výši 972 Kč). Protože žalobkyně neuznala platnost závěti ze dne 8. 1. 2008 a namítla také dědičkou nezpůsobilost žalovaného 1) s odůvodněním, že „se dopustil zavrženíhodného jednání proti poslední vůli zůstavitelky“, Okresní soud v Bruntále usnesením ze dne 16. 2. 2012, č. j. 22 D 925/2011-48, odkázal závětní dědičku M. K., aby „do jednoho měsíce od právní moci usnesení podala u Okresního soudu v Bruntále žalobu proti závětním dědicům M. F. aj. F. na určení, že M. K. je jedinou závětní dědičkou po zůstavitelce MUDr. V. Z. v souladu s textem závěti ze dne 2. 5. 2001“.

11. Za tohoto skutkového stavu bylo pro rozhodnutí soudů v projednávané věci (mimo jiné) významné vyřešení právní otázky, zda lze za jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelky považovat nakládání s úsporami zůstavitelky za jejího života, které měly být dle závěti zůstavitelky předmětem dědění, a neuvedení jejich existence při předběžném šetření v řízení o dědictví. Protože posouzení této otázky hmotného práva bylo pro rozhodnutí soudů v projednávané věci významné (určující) a protože dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalobkyně je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

12. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

13. Vzhledem k tomu, že zůstavitelka MUDr. V. Z. zemřela dne 6. 10. 2011 a při dědění se použije právo účinné (platné) v den smrti zůstavitelky, řídí se dědické právo po zůstavitelce i v současné době právní úpravou účinnou v době její smrti, tj. zákonem č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“, srov. § 3069 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

14. Dědí se ze zákona, ze závěti nebo z obou těchto důvodů (§ 461 odst. 1 obč. zák.).

15. Nedědí, kdo se dopustil úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho manželu, dětem nebo rodičům anebo zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelky. Může však dědit, jestliže mu zůstavitel tento čin odpustil (§ 469 obč. zák.).

16. Základními předpoklady dědění jsou smrt zůstavitele; existence majetku tvořícího dědictví po zůstaviteli; důvod dědění svědčící určité osobě (tj. dědický titul); skutečnost, že tato osoba zůstavitele přežila, že má zájem být zůstavitelovým dědicem (tj. dědictví neodmítla), že není dědicky nezpůsobilá ve smyslu § 469 obč. zák. a že ani nebyla zůstavitelem platně vyděděna podle § 469a obč. zák.

17. Dědická nezpůsobilost nastává ze zákona (*ex lege*); soud (soudní komisař) k ní přihlíží z úřední povinnosti. Je vyloučeno, aby se dědici „dohodli“, že dědická nezpůsobilost u některého z nich nenastala. Nezpůsobilý dědic nedědí; hledí se na něj, jako by se smrti zůstavitele nedožil.

18. Pojem „zavrženíhodné jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelovy“ není v občanském zákoníku definován, přičemž na jeho vymezení závisí posouzení žalobkyní namítané dědické nezpůsobilosti žalovaných 1) a 2). V souladu s právní teorií je třeba projevem poslední vůle zůstavitele rozumět zůstavitelovy úkony směřující ke stanovení okruhu dědiců (tj. závěť, vydědění) i úkony směřující k tomu, aby došlo k dědění ze zákona (např. zrušení či odvolání závěti nebo vydědění). Dědickou nezpůsobilost přitom má za následek pouze takové jednání proti projevu poslední vůle zůstavitele, jde-li o jednání „úmyslné“, které lze – se zřetelem k motivaci, formě, intenzitě či účinku – považovat za „zavrženíhodné“. Jednáním proti projevu poslední vůle zůstavitele navíc může být nejen jednání směřující proti listině, na které je zachycena poslední vůle zůstavitele, ale také jednání, které sleduje zmaření či ovlivnění realizace svobodného projevu poslední vůle zůstavitele (srov. např. ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460 až 880. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1411, nebo HOLUB, R. Komentář k občanskému zákoníku. Část pátá. Právo dědické. Praha: Orbis, 1957, str. 84).

19. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že o dědicky nezpůsobilého dědice z důvodu „zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelovy“ může jít pouze v těch případech, kdy se dědic dopustí jednání, jímž se snaží vyvolat uspořádání dědické posloupnosti v rozporu s vůlí zůstavitele v tomto směru (například aby se určitá osoba stala dědicem, nebo naopak aby se osoba, kterou zůstavitel povolal závětí za svého dědice, dědicem nestala, či aby potomek, kterého zůstavitel vydědil, dědil ze zákonné dědické posloupnosti nebo ze závěti). Zřejmě půjde o všechny druhy fyzického nebo psychického donucení směřujícího ke zřízení závěti určitého obsahu, o jednání, jímž bylo zůstaviteli zabráněno projevit svou skutečnou vůli v závěti či zřídit, změnit nebo zrušit závěť, jakož i o jednání, jehož cílem je potlačení závěti již zřízené, a to například zničením listiny či zatajením její existence, nebo jejím zfalšováním nebo podvržením. K „zavrženíhodnému jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelovy“ může navíc dojít nejen za života zůstavitele, ale také po jeho smrti například tím, že by došlo k jejímu případnému potlačení, zfalšování, podvržení apod. Naproti tomu za jednání proti projevu poslední vůle zůstavitele ve smyslu ustanovení § 469 obč. zák. nebude možno považovat takové jednání dědice, jehož cílem bude dosažení stavu, aby závětí povolaný dědic nenabyl majetek, který by mu jinak měl dle předmětné závěti připadnout (například tím, že majetek zůstavitele zatají), aniž by tím byla dotčena vůle zůstavitele o okruhu jeho dědiců, neboť takové jednání nesměřuje proti projevu poslední vůle zůstavitele, ale proti závěti obmyšlenému dědici.

20. V projednávané věci z obsahu spisu vyplývá, že žalobkyni nadále svědčí dědické právo ze závěti ze dne 8. 1. 2008, již byla ustanovena dědičkou „vybavení domu v M. A. včetně osobních svršků“ a „úspor uložených na výherních vkladních knížkách České spořitelny“, neboť nebylo zjištěno a ani žádný z účastníků řízení netvrdil, že by došlo ke zrušení závěti ze dne 8. 1. 2008 ve smyslu ustanovení § 480 obč. zák. (například jejím odvoláním nebo pořízením nové závěti v rozsahu, který by vylučoval žalobkyni z dědického práva ze závěti z 8. 1. 2008, nebo jejím zničením), že by se žalobkyně stala dědicky nezpůsobilou ve smyslu ustanovení § 469 obč. zák. nebo že by dědictví po zůstavitelce odmítla. Za tohoto stavu má dovolací soud – při úvaze, zda se žalovaní 1) a 2) dopustili zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelky, které by mělo za následek jejich dědickou nezpůsobilost – za to, že žalobkyní vytykávaným jednáním žalovaných 1) a 2), které spočívalo

v tom, že ačkoliv žalovaný 1) podal v prosinci 2010 jménem zůstavitelky návrh na zbavení zůstavitelky způsobilosti k právním úkonům, dne 11. 4. 2011 zrušil a vybral účty zůstavitelky vedené u České spořitelny, a. s., a úspory z těchto vkladních knížek byly uloženy na vkladní knížku na jméno žalované 2) a že žalovaný 1) do protokolu o předběžném šetření v řízení o dědictví po zůstavitelce uvedl, že zůstavitelka neměla žádné vkladní knížky a zanechala pouze hotovost v depozitu Nemocnice M. A. ve výši 972 Kč, nedošlo k odlišnému uspořádání dědické posloupnosti po zůstavitelce v rozporu s její vůlí vyjádřenou v závěti porýzené dne 8. 1. 2008, když i sama žalobkyně v dovolání namítá, že „motivem žalovaných byla snaha znemožnit žalobkyni zdědit finanční prostředky“, nikoliv tedy vyloučit žalobkyni z dědického práva po zůstavitelce. Již z tohoto důvodu, tedy že jednání žalovaných 1) a 2) nesměřovalo proti projevu poslední vůle zůstavitelky, soudy správně dospěly k závěru, že se žalovaní 1) a 2) nedopustili zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitelky, a skutečnost, že žalovaní 1) a 2) vybrali úspory zůstavitelky z jejích vkladních knížek, uložili je na novou vkladní knížku na jméno žalované 2) a při předběžném šetření v řízení o dědictví po zůstavitelce se o těchto úsporách zůstavitelky nezmínili, tak nemohla mít za následek jejich dědickou nezpůsobilost ve smyslu ustanovení § 469 obč. zák.

21. Podle dovolacího soudu je proto nadbytečné zabývat se dále otázkou, zda jednání žalovaných 1) a 2) bylo možno posoudit jako „zavrženíhodné“ – jak dovozuje dovolatelka – neboť jednání žalovaných 1) a 2) nemohlo mít za následek jejich dědickou nezpůsobilost již z důvodu výše uvedeného.

22. Konečně, vytýká-li dovolatelka soudům závěr, že v další fázi dědického řízení mohou být úspory zůstavitelky zařazeny do aktiv dědictví, přehlíží, že soud v řízení o dědictví zjišťuje majetek a dluhy zůstavitele na základě výsledků předběžného šetření a shodných tvrzení účastníků, která poskytují spolehlivý (z hlediska pro rozhodnutí významných skutečností) podklad pro právní posouzení, zda určitá věc, pohledávka nebo jiné majetkové právo, popřípadě dluh patřily zůstavitelce, a po zjištění zůstavitelova majetku a jeho dluhů soud provede soupis aktiv a pasiv; tím nejsou dotčena ustanovení § 175k odst. 3 a § 175l odst. 1 věta druhá OSŘ (srov. § 175m OSŘ), a že z obsahu spisu Okresního soudu v Bruntále, sp. zn. 22 D 925/2011, vyplývá, že dosud nebyl úplně zjištěn rozsah majetku a dluhů zůstavitelky, a nebyl proveden ani soupis aktiv a pasiv dědictví, a proto nelze souhlasit s názorem dovolatelky, že již tím, že žalovaný 1) uvedl do protokolu o předběžném šetření, že zůstavitelka neměla žádné finanční prostředky, bude případný sporný majetek nutno opět vymáhat dědickými žalobami. Vzhledem k tomu, že soud se omezí na zjištění spornosti pouze v případě takové věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty nebo dluhu, je-li jejich sepsání do aktiv nebo pasiv dědictví mezi dědici sporné po stránce skutkové, skutečnost, že žalovaný 1) předmětné úspory zůstavitelky neuvedl do protokolu o předběžném šetření v řízení o dědictví – prozatím – nebrání tomu, aby předmětné úspory byly v řízení o dědictví zařazeny do aktiv dědictví, neboť žalovaný 1) se v řízení o dědictví dosud nevyjádřil po skutkové stránce k tvrzení žalobkyně o existenci úspor zůstavitelky z vkladních knížek.

23. Správnost rozhodnutí odvolacího soudu o dědické způsobilosti žalovaných 1) a 2) není způsobilá zpochybnit ani námitka žalobkyně o tom, že „vydání peněžních prostředků bude muset být předmětem další dědické žaloby“ a že „takový postup je v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu“, neboť žalobkyně nebere náležitě v úvahu, že judikatura Nejvyššího soudu, kterou má dovolatelka zřejmě na mysli, se týká nezbytnosti posouzení a rozhodnutí všech mezi dědici sporných skutečností rozhodných pro posouzení dědického práva (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.3.2011, sp. zn. [21 Cdo 2537/2010](#), který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 99/2011), tedy nikoliv skutečností o rozsahu majetku zůstavitelky, které jsou předmětem posouzení soudu v řízení o dědictví, případně posouzení soudu na základě žaloby dle ustanovení § 175y odst. 1 OSŘ, či skutečností o vydání majetku tomu, kdo jej nabyt dle usnesení o dědictví, a že právní posouzení této otázky tak nebylo pro projednávání případ rozhodující.

24. Z uvedených důvodů vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska žalobkyní uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.